

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrť leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrť leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno trlistopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 " " " " 2 krat
6 " " " " 3 krat.

Za večje črko po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Contrada della croce 288, poleg preture, kder se nehaja tudi upravnistvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri urednistvu.

Glasiło slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Slovensko uradovanje.

(Konec.)

Ozrmo se h koncu se po nekaterih drugih oblastnjah, s katerimi občujejo navadno naša županstva.

Namestništvo je tako rekoč ustrična oblastnja deželni odbor in, ako bi se hotela deželna samouprava ali autonomija razširiti po strogo federalističnih načelih, bilo bi prvo v svoji sedanjosti osnovi in se svojim današnjimi opravili odveč in zadostoval bi deželni odbor: kot viša deželna politična oblastnja. Zdaj imamo po tem takem dve viši deželni gosposki, kateri obe veliko stanejo in ste si pogostoma druga drugi na poti. Toda o tem se nismo namenili danes govoriti in zato prestopimo rajši k predmetu.

Deželni odbor je menda začel prvi na Goriškem v lepi, gladki slovenski poslovanji. Se ve, da v začetku le po malem in s prva so se tudi dodajali slovenskim odlokom italijanski prevodi. Toda od leta do leta se je množilo v deželnem uradu število slovenskih dopisov, dokler je odbor postavil načelo, da hoče vsem slovenskim občinom in strankam brez razločka, naj bodo njihove vloge tudi po nemški ali italijansko pisane, slovensko dopisovati, kakor rešuje italijanskim občinom in strankam njihove vloge po italijansko.

Tega pravila se zdaj zvesto drži deželni odbor in je v tem oziru prav izgledna oblastnja ne samo na Goriškem ampak na Slovenskem sploh. Edino, v čemur se nij pokazal popolnoma enakopraven in pravičen naš deželni odbor, je to, da je zabranila ital. vežina slovenskim poročevalcem dopisovati tudi vladnim uradom v slovenskem jeziku. Naletati se je pa, da bodo s časom naši Italijani, kateri se pri vsaki priliki tako radi ponasajo se svobodoljubjem, tudi dejansko pokazali, da nam nočejo kratiti dalje one svobode in onih pravic, za katera se sami pogajajo. Toda česar se nadejamo, na to se nikakor ne smemo roke križem držeti zanašati, ampak na to moramo delati in morajo delati posebno oni naši možje, kateri nas Slovence v deželnem odboru zastopajo.

Dosledno in odločno naj postopajo in ne mlačno in malomarno, kakor oni slovenski odborniki, kateri je, ko je bil še vrli dr. Lavrič v

odboru in se je zarad necega slovenskega dopisa prepričal, menda samo „pro forma“ glasoval z Lavričem, v svojih govorih pa malo da ne spodbijal in spodbijal njegov predlog, po katerem bi bil odbor tudi z vladnimi oblastnjami lahko posloval v slov. jeziku, kakor v italijanskem.

Pa kar je bilo, je bilo, zdaj treba le gledati, da se kmalu p pravi Županstva pa naj se naslanjajo na to, kar je. Kakor dobivajo ona samo slovenske odloke, poduke in druga uradna pisma od prve autonomne oblasti v deželi in kakor ne rabi dež. odbor nobenega drugega jezika, nego deželna dva pri vsem svojim uradovanju, spoštovaje s tem edina dva naroda v deželi, za katera posluje, tako naj tudi županstva zvesto varujejo čast in dostojnost naroda, h kateremu spadajo njihove občine, in naj se nikakor ne vdejo tistim gosposkam, katere iščejo posebno zasluge v tem, da uvajajo tuji jezik in z njim tuji duh, tuje navade in razvade med slovensko ljudstvo.

Za deželnim odborom so okrajna glavarstva, s katerimi so županstva najbolj pogostoma v dotiki. To so oblasti, katere imajo v sedanjih razmerah še kaj važen posel v deželi in ki močno uplivajo na duševni in materialni razvoj ljudstva. In sicer uplivajo lahko prav pospešljivo, pa tudi zelo zadržljivo, kakoršna so in kakoršni so posebno okrajni glavarji.

Na Goriškem imamo 4 taka glavarstva: v slovenskem delu dežele tri in v italijanskem eno. Soditi, ali pospešujejo in za koliko pospešujejo sedanja naša glavarstva koristi posameznih okrajev, bi bilo prav težavno, bi se sploh tudi ne dalo, ker so jako različne njihove razmere. Sicer tudi nij to naš namen; mi si je hočemo ogledati samo iz narodnega stališča. V tem oziru je stavimo po vrednosti v to le vrsto: 1. tominsko, 2. sežansko, 3. goriško in 4. gradiščansko.

O tominskem glavarstvu se more po vsej pravici trditi, da je v narodnem oziru najboljši; ima pa zato tudi najboljšo moč. Ono posluje z občinom večidel v lepi, lahko razumljivi slovenski in dokazuje dejansko, da slovensko uradovanje nij taka copernija, kakor si je mislijo nekatere gosposke.

Sežansko glavarstvo si tudi v novejšem času še precej prizadeva vstrezati željam rodoljubnih Kraševcev in napreduje v tem oziru čedalje bolj.

Nasprotno pa gre goriško glavarstvo očitno rakovo pot. Slovenski odloki in spisi sploh postajajo od dne do dne redkeji in kolikor jih še izlazi, pisani so navadno v prav siromaški slovensčini.

Če vprašate zakaj, vam brez zadrege lahko razodenemo svoje mnenje: Ker je goriško glavarstvo odgojevališče plemenitašev za više posle; ker cvete tu kultus policije, in so vsa druga opravila le bolj postranska; ker imajo plemeniti gospodje glavari, komisarji in adjunkti — kot pravi policijisti menda mrzlo srce za ljudske želje; ker je odločnost nekaterih županov opešala in se drugi župani servilno z „unterthänigste Berichte“ dobrikajo, to celo v takih občinah, kjer bi morali vsled posebnih starešinstvenih sklepov samo slovensko poslovati; ker nij pri glavarstvu slovenskega jezika zmožnih uradnikov in ker jih tudi ne uoremo od sedanje vlade pričakovati, dokler bodo naši občinski predstojniki prepohlevno sprejemali nemške dopise ali celo z nemškimi poročili mamelukovali i. t. d.

O gradiščanskem glavarstvu bi niti ne govorili, ako bi ne spadalo k njemu tudi šest slovenskih županij. Da se tam samo italijansko uraduje, se samo po sebi razumi. Slovenske občine so žrtovane, sem ter tja že zdaj poitalijancene, se bodo čez ne dolgo zgubile narodu, če se hmalo ne odtrgajo dosedanj zvezi. Česar bi v ta namen trebalo, spregovorimo o svojem času.

Županstva občujejo kaj malega tudi s sodnijami in s finančnimi uradi. Tudi poslovanje s temi j m nij treba po tujščini segati, ampak povsod naj se drže strogo tega, da so vse uradnije na slovenskem za Slovence, da je vlada, da so uradniki za ljudstvo postavljeni in ne ljudstvo za nje, da slovenski novci toliko plačajo, kolikor nemški ali italijanski in da je slovenska kri toliko vredna, kolikor vsaka druga.

Čvrsti razvoj ljudstvene omike, ponos na svojo narodnost, pogum in doslednost v zahtev. h in lastnem delovanju morajo podreti vse ovire, pridobiti našemu jeziku enakopravno veljavo, kadar je še nijma, narodu pa čast in spoštovanje.

LISTEK.

S P O M I N I.

II.

Naslednje črtice nijso, kakor bode vsaki videl, iz mojega lastnega življenja, ampak stare gospe, ktere zapisnik sem jaz po naključju v roke dobil. Zakaj njene spomine se svojim vred pričujem, tega mi pač nij treba praviti, a da sem je izvrnaku vestno prepisal, tega naj bodo osobito ljubeznjive čitateljice prepričane, da ne govorim o čitateljib, kateri mi uže tako verujejo.

Bila sem v tisti dobi, — tako stoji pisano v zapisniku zdaj uže stare gospe, — o kateri svet pravi, da se človek začinja zavedati, da je človek. Štela sem štirinajst spomladi in gledala sem svet s tacim očesom, s kakoršnim ga more neizvedeno dekle gledati. Pazila sem na take stvari, ktere nobenega družega ne zanimajo. Sosedova hči se se je možila, in moje največe veselje je bilo, ako sem jo mogla zalezovati. Ona se je pogovarjala s svojim ženinom, z njim se zabavljala in ga

tudi poljubljala in jaz sem ju skrive gledala, a moje srce bilo je po tacih prizorih še žalostneje. Zakaj, to naj ve bog sam.

Moji namestni stariši, — prave bila sem uže davno izgubila, — so mi namerovali dati hišnega učitelja, da bi me dalje izobraževal. Po svojih izvrstnih spričevalih in posebno po stricu nam je bil priporočen Ljudevit Svetek, kterege so moji stariši tudi z veseljem sprejeli. Ljudevit se je posebno odlikoval s svojim znanjem, pa tudi s svojim vrlim obnašanjem. Gledala sem ga izprva hladnokrvno, a naposled se mi je tako prikupil, da ga nijsem le močno spoštovala, nego tudi otročje rada imela. In zakaj ne? Vsaj on mi je šel vedno na roke, in delil mi je tako dušno hrano, kakoršna sem do tedaj vedno pogrešala. Bil je ponižen in pohleven, a vendar ponosen, in zaradi tega sem še večje zaupanje do njega imela. Ljudevit pa nij kazal posebnega zaupanja do mene, nego do vseh enako.

Minoli so nekateri meseci. Začela sem bolehati, a ne da bi začela v meni razburjenje ost vihrati, ampak polastila se je moje notranjosti mehko in nežnost proti vsaki stvari.

Cvetice, za ktere sem prej le malo porajtala, sem si ogledovala po cele ure; z golobicami sem doživela najlepše trenutke. Ah, dejala sem, cve-

tice žive kakor golobice, in oboje občuti kakor jaz. Cvetice in golobice imajo v sebi en in isti duh: duh dobrote, ljubeznjivosti in sprave.

Moje truplo je malo potrebovalo, in vendar nijsem počutila nobene pomanjkljivosti; spala sem malo, in nijsem bila zaspana. Ako sem se v zrcalo pogledala, nijsem videla sicer prejšnjih rudičih in polnih lic, ampak brala se mi je na obrazi neka bolest, in vendar mi je to neizmerno dopadalo.

Sosedova hčer je bog odblagodaril, imela je lepega sinčka. Držala sem ga v krstu; nosila sem ga tudi večkrat v naročju, in moj trud je bil obilno poplačen, ako se mi je blagovoljno nasmejati.

Tudi moja nošnja nij bila do tedaj preveč izborna; še le zdaj sem se skrbnoje oblačila. Pazila sem na vsako malenkost, in hotela sem na vsak način dopadati. Ako bi me bil pa kdo prašal, komu velja ta čedneja nošnja, komu posebno hočem dopadati, ne vedela bi mu odgovora. Starišem je bilo to po volji, a opazili so tudi moje bolehanje. Teta so me o tem mnogo prašali, ali nijsem se upala se jim izpovedati, akotudi sem jih rada imela. Prišel je iz mesta tudi znamenit zdravnik; on me je prašal in prašal, a jaz mu nijsem mogla drugače odgovoriti,

Dopisi.

V Gorici 24. julija. Vročina je začela pritiskati; soparno je, kakor v naravi, tako v sedanjem političnem položaju skoraj vseh evropskih držav. Na Nemškem se je začela prisledati praska ošabnosti; Ruska brusi orožje, vsaj tako čenčajo nemški časopisi; na Francoskem tavajo med republiko in monarhijo, ne vedé ali jim je še treba vladarskega vodstva, ali so že zreli za svobodo; Italija ima noč in dan teške sanje o smrti papeževi in ugiba z vsem svetom, kaj potem, kedar se sanje uresničijo? Bolni mož na Turškem hira; na Španskiem se je začelo po krvavih homatijah vedreti, a te dni je počila strela iz jasnega ter malo da ne zadela kralja in kraljico. V Avstrii se kuha takraj in unkraj Litave, a kaj se bode sžuhalo, je težko uganiti. To je istina, da nij v naši državni polovici zdaj nobena stranka prav zadovoljna.

Doba Auerspergov, od katere so si vsaj ustavoverci pričakovali zlatih jabelk, je vzbudila splošno nezadovoljnost in vozél naših državnih razmer je zdaj tako zmeden, da ga ne more menda nihče, naj bo še tako moder ali zvit, z lepa razmotati, — pravi gordiški vozél, katerega more samo mogočna vladarjeva beseda presekat, nik do drugi ne. Sedajni ministri, naš državni zbor v sedanji sestavi, večina deželnih zborov, voljenih na podlagi neprimernih in nepravilnih volilnih postaj, bodo zmešnjavo le čedalje več naredili in miru ne bode med narodi, dokler ne obvelja in se dejansko ne izvrši enakopravnost v vsakem oziru in sicer tako, da bode vsem postavam glavno načelo: enake pravice za vse!

Tudi v Slovenii je nenavadno soparno; prav neprijeten in celó nevaren zrak vlada, ki zavira rast in razvoj dosedajnim dragocenim setvam, ki duši narodu naj boljši in potrebniji moči; zrak, kateri zbira huda vremena, da razsajajo na domači zemlji v narodnih krogih, kakor ne davno v Ljubljani v matičnem odboru, ko se je govorilo in glasovalo o tiskarnici.

Kaj bi govorili o dotični seji? Nič! kajti ako bi hoteli izreči svoje odkritosrčno mnenje o nedostojnem načinu, po katerem se je prepil in gojil, o malocastnih namerah, katere niso mogli popolnoma zakriti nekateri gospodje v svojih govorih in predlogih, vzbudili bi glasno nevoljnost in splošno nezaupnost pri pravih redoljubih, naši nasprotniki bi se pa v pest smejali.

Sicer so huda vremena tudi koristna in celó potrebna, ker čistijo zrak in odvrčajo bolezni. Bog daj! da bi pri nas Slovencih ne imela drugih nasledkov!

Izčistiti pri nas, kar je gujlega in nezdravega: iz nekaterih krogov sebičnost in častihlepnost, iz drugih farizejstvo, iz tretjih neopravičeno zavest literarne nezmotljivosti, in iz vseh skupaj pogubljivi duh nesloge in nestrpljivosti, bila bi velika, neprecenljiva dobrotá.

V Gorici nič kaj posebnega, sicer pa soparno, kakor povsod. Italijanski stranki počivate na videz. Župana še nij, niti ne še ministerske razsodbe zastraš mestnih volitev. Vse je radovedno, kako se bode glasila in kaj bo poteni. Nam še enkrat „všecko jedno!“

V Gorici, 23. julija 1872.

Vsi avstrijski in nemški časopisi so se zadnje dni pečali s potovanjem dunajskih strelcev v Hanover k shodu nemških strelcev. Kdo se ne spominja shoda nemških strelcev na Dunaju leta 1868?

Tistikrat so se na Dunaju zbirali sami taki Nemci, kateri so bili nezadovoljni s prusko nadvlado: dunajski shod strelcev bila je demonstracija proti Bismarku in le gledé na to se je sklenilo uže tistikrat, da ima biti prihodnji shod nemških strelcev v Bismarku in Borusizmu neprijaznem Hanoveru. A naši ustavoverci so se od leta 1868 sem tako predrugačili, kakor znani goriški kameleon: postali so iz sovražnikov fanatični malikovalci Bismarkovi, kakoršnih je na Nemškem in še celo v Prusiji jako malo. In glejte prejeli so zaslužnih bre vse polno od vseh strani. Nad 400 strelcev je potovalo iz Dunaja v Hanover njim na čelu znani prusoman, dr. Kopp. Nemci, kateri nimajo ravno v čišlu avstrijskih ustavovercev, so jih povsod mrzlo sprejemali; v Leipzigu, kder so jih hoteli prav na tihem odpraviti, je zahteval dr. Kopp, da mora biti slovesni sprevod skoz mesto do novega strelišča; ondotni strelci so jim to odsvetovali, a ko so videli, da Dunajčani ljubijo komedijo, so jih pustili, da se blamujejo.

V resnici marsirajo Dunajčani po Leipzigu, pa nobeno okno se ne odpre, nobena lepa saxonka ne pokuka na ulico; noben človek se ne briga za slavoželjne goste. To se je Dunajčanom strašno v nos kadilo: „Neue freie Presse“ se je jokala, nemški časniki pa so se iz Dunajčanov presneto norca delali.

Še slabše jim je šlo v Hanoveru, kder so se k večem nekteri Bismarkovi agenti okolo njih trudili, da niso bili popolnoma v kot potisnjeni. In „Spencersche-Zeitung“, katero vsak dan bere nemški cesar, je dunajčanom dala najhujšo breo: pisala je namreč, da imajo dunajski „Spießbürgerji“ polno korajže dokler so v senci stolpa sv. Stefana, a vprico resnih obrazov nemških častnikov jim krv zastane v žilah in korajža v hlače pade. Nemci ne poznajo fraz, katere imajo naši ustavaki vedno v ustah in nimajo nobenega spoštovanja do izdajalcev ali vsaj do nesramnih demonstrantov.

Dr. Kopp je namreč govoril v Hanoveru o solidarnosti vseh Nemcev, o kulturnem poklicu avstrijskih Nemcev in je povdarjal nemško edinstvo ter napil cesarju Wilhelmu. Pruski in drugi nemški listi so se Dunajčanom zahvalili s posmehom. „Neue freie Presse“, „Deutsche Zeitung“ in drugi listi ustavoverne klike od jeze skripljejo in pojo jeremijade; vsi časniki federalistične stranke in tudi nekteri vladni listi pa ustavoverce naravnost imenujejo izdajalec. „Pester Lloyd“, glasilo ogerskega ministerstva praša ustavoverce, kako bi li oni pisali in kričali, če bi se Slovani kaj takega postopili; kar štejete vi Slovanom v greh, to štejete sebi v zaslugo, piše nadalje P. L. in za njim tudi „Osservatore Triestino“ vladni organ primorskih kronovin.

In v resnici, drznost ustavovercev uže preseza vse meje; izdajalstvo države očitno zagovarjajo njih listi; njih prvaki ga pridigajo pri vsaki priliki: pa ta nesramna klika ima državne vaje v rokah, ona si hoče prisvojiti gospodarstvo nad vso Avstrijo, da ji bode potem ložej podala Bismarku. In ministerstvo, v katerem taboru stoji?

Nij skoro verjetno, da more biti ministerstvo na strani izdajalcev. Pa vsaj smo v Avstriji uže marsikaj videli in še zmerom vidimo in slišimo še celó v Gorici, kako se nekteri nemški profesorji in drugi nemški naseljenci prav po velikonemško šopirijo, Bismarku napivajo i. t. d.

Po vsem tem, kar se je godilo in kar se godi, smemo vprašati: katera je prava avstrijska stranka? Gotovo je to federalistična, katera želi miru v deželi in mogočnost Avstrije. Da se nij to uže spoznalo v visokih krogih, to je velika škoda Avstrii. A tudi o visokih krogih se je menda uže začelo spoznavati, da je treba začeti pravo pošteno avstrijsko politiko.

Če se danes sliši, da je ministerstvo na slabih nogah, se temu nij čuditi, saj je uže same urtavoverne liste strah pred nasledki slabega in nepravilnega dejanja, in slabo dejanje se samo kaznuje.

Iz goriške okolice. [Izv. dop.] Še precej časa je, od kar je sestavljena cenilna komisija za goriški okraj, kateri naloga je, z mizjšča vsacega kraja natanko preceniti, da bi se novi davki naložili, ali morda že obstoječi zmanjšali.

Misliti se je, ker nij bilo od nje toliko časa ne duha ne sluha, da je vse zaspalo in da ostane pri starem; toda nekter se prikaže na naših zemljščih neka gospoda, ki njive, vinograde, travnike i. t. d. prav skrbno pregleduje, in posestake teh zemljšč pri priložnosti tako modro poprašuje o njihovih pridelkih, da si je že marsikter mislil imeti opraviti z gospodo, ki nameruje si posestvo kupiti, in da se je zaradi tega o dobroti lastnih zemljšč in o obilnih pridelkih hvalil, se nij čuditi. Pa kmali se je videlo, da nij tako, ampak da je to le odbor cenilne komisije obstoječ iz vladnega referenta na em in družih treh udov, na drugi strani, katerim je naloženo naše glavarstvo obhoditi, ter sestaviti tarifni načrt.

Da ima vlada pri tej komisii popolnoma zmožne zastopnike, med katerimi je posebno gospod referent Princic kos svoji nalogi, je istina, in ako se ti gospodje za svojega gospodarja, za vlado, po moči in vestno potezajo, da so le na drugi plati tudi deželi pravilni, jim tega ne moremo v smrti greh šteti, — kaj pa da hoče gospod referent v T. . . , kateri poseduje v Ribenbergu vinograd okoli 2 oralov površja, s tem doseči, da se je proti deželni cenilni komisii v Gorici širokoustil, da on pridelá v svojem nogradu 100 kvincev vina, je nam zastavica. Da omenjeni gospod nij še čez 100 kvincev vina prodal, od kar ta vinograd poseduje, dasitudi ga vsako leto o trgatvi od tamošnjih kmetov več ali manje nakupuje, je gola resnica, in dokazov nam ne manjka.

Pa je že tako. Kadar se kdo ženi, ali pa kadar kaj prodaja, bodi si pa, kar hoče, gleda svoje imetje vedno skozi povekševalnik, ter se hvali in hvali č: vse meje: uni, da bi si dobil ženo bogato in po volji, ta pa, da bi na prodaj postavljeno reč toliko dražji oddal. Gospodu referentu pa ženska ne manjka, ker ima jo, kakor se vidi in sliši, lepo in bogato; nograda deželni cenilni komisiji menda tudi ne prodaja, imeti mora, tedaj na vsaki način kakšen drugi namen, in nar poprej tega: Gospod referent cedijo sluje po kakšni svetnji „pro merito“ in imeti si jo želijo na svojih prsih prilepljeno, naj velja, kar hoče.

Da gospod referent to dosežejo, mar mora biti nam posestnikom vinogradov, in iz gole hvalčnosti, morano mu na roko iti; ako bi pa ves trud nič ne zdal, ter bi visoka vlada njegove zasluge trdosrčno prezrla, priporočuje se pa vam dragi Ipavci in Briči, da mu eno priskrbite v ribniški lančarnici, ker vi bote narboj delezai sa-lu njegovega širokoustenja.

Iz Ravnice dne 21. jul. [Izv. dop.] Pri nas smo imeli spet svoj ples, a kakor se sploh pri tacih prilikah godi, je bil zvečer tep-ž. Naj omenjam pri tej priliki sitnosti, katero imajo župani v tacih prilikah z glavarstvom: če pridejo fantje vprašat dovoljenja za ples in jim ga župan glede na bojaželjnost nekterih „kordovalcev“ ne dá, grejo vprašat dovoljenja k glavarstvu. To jim ples dovoli nepoznaje kakor županstvo razmer v občini: žalosten nasledek so poboji, ki nam spravljajo najboljše moči v ječo, kar jih je vojaščina deželi pustila. Čas bivendar enkrat bil, da bi glavarstvo ne „fusalo“ v delokrogu županste vbrez potrebe, in naj bi prenarejalo odloke, narrejane od županstev v postavnem delokrogu le kadar je njihova neprimernost dokazana!

Iz tržaške okolice, 22. jul. [Izv. dop.] Naši župani še zmiraj niso postali za toliko modri, da bi čutili svojo sramoto zarad laškega uradovanja v svojih pisarnicah. Med temi naj za zdaj omenim samo župana iz Barkole, gosp. Marte-

nego da se dobro počutim. Zdravnik je odšel, in meni je bilo to drago.

Odslej naprej sem si želela vedno le samotno in vdala sem se popolnoma mišljenju in sanjarstvu. A vseh mislij in želj, katere so mi po glavi vedno in vedno rojile, bila je ena, ktera se mi je vedno vračala in ktere se nijsem mogla nikedar znebiti. Želela sem si namreč „prijatelja“, s katerim bi se razgovarjala in sprehajala. Zakaj si nijsem raji „prijateljice“ želela, tega ne vem. Gospod Ljudevit Svetek je bil sicer prijatelj, s katerim bi se razgovarjala in sprehajala, a vendar se mi nij dozdeval pravi in pogrešala sem na njim marsičesa. Vstvarjala sem si potem v možganih podobo tega neznanega prijatelja, a do prave podobe nijsem mogla dospeti. Najčudnejše pri vsi stvari je pa to, da sem si posamezne njegove dele še dobro predstavljala, — a ko sem je hotela v celoto spraviti, ko sem hotela njegovo, če tudi ne lepo a simpatično truplo z živo drzno in junško dušo spojiti, mi je to vselej izpodletelo.

Ta misel me je še vedno napajala: da, tako daleč je prišlo, da, kedar sem se sama po vrtu sprehajala, sem mislila: on mora tičati tukej za grmom, za drevom, hoče me le ostrašiti. In res, stopila sem boječe naprej, in ako se za grmom nij nikedo oglasil, bila sem žalostna, žalostna do smrti.

Moja sestrična se je omožila. Bila sem tudi jaz na svatovščini. Pri mizi sem bila vsa raz-

strešena in plesala sem po tem nenavadno mnogo in strastno. Kesno smo se peljali domov. Utrujena se takoj vlečem in tudi zaspim, a kmalu se probudim in strašno hudo mi je bila. Truplo in duh, oboje je pešalo. Po fantazii so se strašne počasti vlačile, in vendar sem bila tega, — bog ve, zakaj, — prav vesela. Kmalu zopet zaspim, in moja domišljija se je pečela s prijetnejšimi podobami do poznega jutra.

Vzbudila sem se, ko je solnce uže visoko na nebu stalo; leže še se sopet tega neznanega prijatelja domišljam, po katerem toliko hrepenim. Strinjala sem se enkrat njegove posamezne poteze v celoto, in sedaj se mi je posrečilo. Ko sem si namreč natančno ogledala polobo, katero sem si v mislih vstvarjala in sedaj vstvarila, bil nij nikedo drugi, nego sam — Ljudevit.

Do tukej prinaša gospejin zapisnik njene spomine; sledeči listi so po nesreči izpali. Kaj se je pa po tem zgodilo, vtegneš prašati. Ako bode stara gospa tako ujudna, da mi bo svojo povest dalje razložila, je tudi tebi, ljubeznjiva brajka, in blagovoljni bralec, ne odtegnem. Do tedaj si misliš, kakor hočeš. Da je bila gospe-dičina v svojega učitelja zaljubljena, to je gotovo, ali se je pa tudi on v njo zaljubil, tega sam ne vem; upam pa, da mi bo blagodušna gospa tudi to razjasnila.

lanca, ki je dal neki ženi, kateri je 14. t. m. pogorela hiša, spričevalo, kojo bi dal pojediti steklemu psu, če bi ga hotel usmrtiti. Pismo je bilo takole pisano: „Certificato Poverta Certifio sotto scritto ch li 12 Lujo 872 scopiato un incendio di foco in Barcola N. 165 di Luka Martellanz la Casa Bruciata tuta Vestiti e leto tuto gelo che aveva non aveva al tro kegela Caseta adesso e remisto in una trada. Con tre Prole amoliato la suva pro fisione savorrante con misane factice si prega siniori di farcarita. Barcola 17. Lujo 872 Matto Martellanz Delegato Comunale.“ Vboga žena, s takim pismom hodi buditi milosrčje in budi smeh! Naša okolica bi morala sploh biti bolj moška in trljati svojih pravic, in bi ne smela prositi, kar j-j grč: zdi se mi pa, da vedno bolj pešajo naši prej urni sokoli tržaške okolice.

V Ljubljani 22. julija. [Izv. dop.] Kakor ima škandalozni „Tagblatt“ uže svojo navado, da vse trikrat obrne in potem lažljivo poročja, tako je tudi pisal o zadnjem Sokolovem izletu. Neki nemčurski pobalini, kateri so si izbral podpis „Mehrere Bürger“ (več meščanov), so načekali pod naslovom „Poslano“ v škandalni list članek, ki je tako blagoslovljen s sirovimi, neotesanimi tu nečloveškimi izrazi, da bi pošten človek moral misliti, da je uredništvo in sploh celi roj, čigar glasilo je „Tagblatt“, surova, iz Avstralije pritepena, še neotesana drubal. Nesramni pisatelj tega članka imenuje g. d. r. Zarnika, (starosta „Sokola“, komedijanta deželnega zbora) in g. Josipa Nollja, (podstarosta „Sokola“, gledališnega komedijanta,

Z enakimi primki napala tudi g. d. r. Bleiweissa in pravi, da naj ta doktor pasti to društvo i se svojega posla popravi. Lize se, da je bil g. dr. Bleiweiss v Sokolovskej obleki, potem, da so se udje „Sokola“ pozno v noči pretepavali po zvezd in celo noč ne mirovali.

Ubogi siromaki! s tako neumnim pisarenjem mislijo umčiti nagnjenost naroda do nas, s takovim brezčestnim ravnanjem, z lažmi in obrekovanjem, -resnično gospod župan Dežman, to vam dela čast, škoda, da ste už: sivozlati, da smo Vas spoštovali kot učenega človeka, čeravno hodite od naše različno pot. Mešate se med lažnjivo drubal „Tagblattovo“ in še sami pomagata grdti in obrekovati naš narod, med katerim ste sami rojeni, za kajega ste se sami potezali!

Lažnivi Kljukce „Tagblattov“ je videl namestu petih postopačev iz predmestja krakovskega Sokolovec v ralečih srcajati s peresi na klobučih, slišal je krdanje, pa je mislil, da nihče drugi ne zna zaupiti, nego „Sokolovec“. Ubogi Don Kizote! vidite mestu sovražnika veterne miline; le delajte tako naprej, mogoče, da pride kak Cervantes, kateri bo Vaše prismođe lahko porabil!

Še drug članek tudi pod naslovom „Poslano“ s podpisom „Mehrere Turner“ je v ravno tem „Tagblattu.“ Ti so si izbral za godivo narodno častnico, potem neko družbo narodno, zahajajočo v gostilno „k zlatej zaponi“ in zopet „Sokolov“ izlet. Zaradi zadnje točke bodo morali preklicati laž in dotični zastopniki „Sokola“ bodo v nasprotnem slučaju vložili tožbo. Kakor se čuje, je najml. novi deželni predsednik grof Auersperg sam nekoliko odgovornih sužnjev svoje stranke, kateri so spisali lažnjive članke v „Tagblattu.“

Nadvojvoda Albrecht, zmagalec pri Kustoci leta 1866. bil je nekotko dni v Ljubljani in se je peljal v nedeljo 21. t. m. po gorenskej železnici v Terbiz in od tod v Celovec.

Iz Prage. 13. jul. 1872. [Izv. dop.] Novega imam sicer mnogo poročati, ali denes Vam v prvi vrsti omenjam izid volitev obrtnijske i trgovinske zbornice praške poslednjih dni. Sedanja uravnava trgovinskih zbornic ne koristi sicer mnogo českenmu trgovstvu i obrtniji, vendar nij bilo pametno, da se mnogo trgovcev in obrtnikov nij udeležilo volitve, ker niso posiednjikat zmagali v prvem naskoku.

Še le letos, toda prepozno, se je videlo, da je zmoga mogoča, le rok ne smemo križem držati. Vsled tega so zmagali v velikem obrtu i trgovinskem oddelku židi a Nemci, toda z malo večino. Čehi so brez agitacije imeli manjšino 60 glasov, kar jasno kaže, da je prazno ovo bahanje, vel ki obrt je v nemških rokah. V prihodnje gotovo postane iz manjšine večina, kajti nikjer nij zmage brez boja. Le v III. razredu, kjer imajo česki obrtniki prevago, je zmagal njihov kandidat. Kjer je po deželi meju českim občinstvom le Nemec gospodar v tovarnah za sukno in platno, ter glasoval proti cvemu, bodo Čehi uže gledali na to, da se v prihodnje to več ne zgodi. Vsled tega je postalo pri njih v tem oziru le jedno geslo: Snujmo si sami tovarne za sukno in platno na akcije!

Volitev doktorjev prava je prav danes; česki kandidat je g. dr. Škarda; ker so dvakrat zaporedoma zmagali Čehi, nij dvombe da tudi v tretje zmagajo. Kar se tika dunajske svetovne razstave, nemško-ustavaški listi radostno konstatujejo, da se v kljub obljube i prispege tukajšnjega razpuščenega gospod. društva, ka se Čehi ne udeleže dunajske razstave, kjer ne poznajo kraljestva českega, ampak le Cislajtanijo, da se vendar mnogo soi disant českih firm udeleži.

Nekaj je res; večina pa tudi ne. Le nekteri nijso ostali zvesti svojej obljubi, vendar je teh malo. Naravno sledi iz tega, da je Nemci takovej opoziciji smejo, koja čez dva dni taji in zabi, kar je častno sklenila pred leti.

Siednje velja posebno o tukajšnjem kardinalu Schwarzenbergu. Kdor je le količkanj pozoroval stopnje duhovstva v Avstrii, je gotovo spoznal, da posebno tako zvana klerikalna, nemška stranka, koje vidna i nevidna glava je kardinal dunajski Rauscher, jako rada suče plašč po vetru i siloma bega v ustavaški tabor. In denes nij nikomur tajno, da sta minister Stremayer in Rauscher v jako prijateljskih razmerah. Od tod ono ljuto napadanje „Presse“ proti Stremayerju, ki v kratkem svoj ministerski posel drugemu prepusti. Kar sem Vam ličil, velja dosedaj le o nemških gospodih. — Temu se nij čuditi, ako se žalibože javijo podobne prikazni v českom taboru med duhovščino, kar dunajske novine radostno v svet trobijo. Kardinal Schwarzenberg je razposlal pastirski list, v kojem vse druge struno brenkajo, nego opozicijske. Njegovo rgan, katol.-politični list „Ceh“ sicer to ostro prekljuje, da nij res.

Faktum je, da je Schwarzenberg svetoval svojej duhovščini naj sprejme šolsko postavo kot dognano stvar ter ne nasprotuje več tej postavi, koja naj marljivo goji v verskih predmetih. Jako krasno! Toda na českom duhovščina nij, posebno nižja, na vladnej strani, ter zamore oni opomin koristiti le kacicim prelatom, ker nižja duhovščina stoji, kjer je bila, in le viša duhovščina se je od nižje ločila, če je postala ustavoverska.

Dunajčane zopet straši mislenka o „českem“ ministerstvu; boje se, ka bi ne prinesle uradne novine necega dne, ko za Hohenwarta, imenovanje kacega federalističnega ministerstva, koje bi zapelo na veke ustavi: requiem! Strah je sicer prazen, toda vsakako nij prezreti izjave Pressine, da se v českih krogih snuje poslednji, toda tajni „Generalsturm“ združen s celo državnopravno opozicijo proti Auerspergovemu ministerstvu. Posebno so to trije višji uradniki česki pri ministerskem kabinetu, koji ministerstvu vedno vežejo rok, da jim je nemogoče svojevotjno vladati. To strašilo nazivajo ustavaki „česko kamarilo.“ Mogoče je vse, da se po hrvaški poravnavi začno zopet s Čehi pogajati, in da se cesar nekotko dnij v ta namen pomudi v Pragi, pri prihki potovanja v Berlin meseca kimovca.

V torek obiše našo Prago znameniti gost, bilši cesar, Napoleon III.; tu ostane le dva dni i sicer v hotelu „Molra zvezda“, v prav istih sobah, kjer je spletalo židovsko društvo „Chabrus“ svoje zanjke za Česko, o poslednjih volitvah. Ominozno! Iz Prage potuje v toplice česke, „Karlovy vari“ (Karlsbad).

Ustavoverci so si izmislili hudodelstvo, da so Čehi hoteli umoriti Kollerja in je vlada dala zapreti tri mladenče.

Politični pregled.

V naši polovici države ne zboruje zdaj noben parlament; ministerstvo pripravlja predloge za delegacije, za jesensko sesijo državnega zbora. — Kar je dalo ustavovernim časnikom mnogo pisati je bil odgovor na škofovsko spomenico. — Unger je uže bil napravil prav ustavoveren in oster odgovor, govorilo se je tudi, da Stremayer pade in da na mesto njega pride nek drugi ustavoverec prve baže, prof. Neumann, kar naenkrat je ustavovercem sam cesar pot zapregel in up je šel po vodi. — Cesar nij hotel odobriti odgovora in je nek rekel ministrom: „ali ne znate nič drugzega, nego večno draženje duhovstva.“ — Tako je ostalo vse pri starem in ministerstvo brez prepričanja ostane še zmerom na krnihu, dokler ga cesar ne odstavi, kar je lahko vsak dan mogoče pri takem ministerstvu, ki nima nobene zaslombe in ki ne more izvršiti svojega programa. Potovanja nemško-avstrijskih strelcev in njih tamošnje zadržanje obsojujejo vsi količkanj Avstrii vdani listi; posebno pa jih klestijo ogerski listi, vsled česar je nastala polemika med temi in ustavo-

vernimi časopisi. To je jako pomenljivo in bode morda imelo celo upljiv na notrajno našo politiko. Danes ogerski časopisi uže bolj mirno govore v Slovanih, kakor so pred enim mesecem.

Nadvojvoda Vilhelm je na Ruskem; ruski dvor ga je s posebno prijaznostjo sprejel. Bog daj, da bi se njemu posrečilo slabe razmere med našo in rusko državo v odkritosrečno prijaznost spremeniti, kar bode na korist Avstrii in avstrijskim Slovonom, kateri želé mogočnost Avstrije.

Naš cesar je mislil potovati v Berlin; tudi cesarica je bila posebno vabljena, pa je naravnost odrekla. Federalistični in ogerski listi so vsi nasprotui temu potovanju in, kakor se sliši, se je cesar odpovedal potovanju.

Na Hrvatskem gredo reči svojo mirno pot naprej; obe stranki se kažeti jako pomirljivi; zdaj delajo poslanci po odsokih; posebno pa se trudi finančni odsek s proračunom. O hrvaških zadevah prinesemo prihodnje obširnejši dopis.

V Belgradu se delajo velikanske priprave za dan 22. avgusta, ko bode knez Milan polnolenen proglašen. Občina belgradska je povabila nad 40 slovanskih občin, udeležiti se z deputacijami te srbske svečanosti. Želoti bi bilo, da bi bili tudi Slovenci zastopani pri onej svečanosti po kakih veljavnih možéh, in to v interesu slovanske vzajemnosti. Šaj se Srbi za nas zanimajo in nas čislajo, tako je skoro naša dolžnost, da se z njimi bolj seznanimo.

Ruski general Fadejev je zopet v „Ruskem Miru“ priobčil obširen spis o vojni sill ruski. On pravi, da bode prihodnje zmagovala ona oblast, ki bode imela največ jezdečke infanterije in artilerije, in to more Rusija največ imeti, ker ima največ konj. Na Nemškem je vsega vkup samo 2 milijona konj, vštévši tudi stara kljuseta; na Ruskem pa jih je 20 milijonov in 250.000 bojovnih kozakov, ki so od mladega na konjih. Rusija naj torej ima v vojski 300.000 mož, ki bodo na konji in peš lahko bojevali.

Na Nemškem so Jezuite iz dežele pregnali na veliko veselje naših ustavovercev, kateri zahtevajo, da bi tudi Avstrija kaj tacaga storila. Bismark je zmerom bolj brezobziren; tako da ga na Nemškem vsak dan hujsi črte, posebno pa pravi liberalci, katerim nij po godu tako absolutni cesarizem. Bismark je v svoji ošabnosti skoro tiran postal, zarad tega ne bode kmalo imel družih prijateljev, kakor naše ustavoverce.

Na Francoskem so bile zaduji čas v zboru na dnevnem redu skoro same finančne reči; Thiers je povsod zmagal se svojimi načrti. Tudi je obljubil starček, da hoče zdaj še le republiko za trdno ustanoviti.

Francozje so lahko posebno štimani na kredit, kateroga vživajo; posojilo, kakoršnega svet še ni poznal, čež 2000 milijonov goldinarjev so Francozje v kratkem času dobili in to v kljub veliki nesreči. Stavili bi, da ga mogočna Nemška ne dobi tako hitro.

Razne vesti.

(Marijana Podoreh-ova) iz Huma na Tominskem, ono nesrečno, 29 let staro dekle, ki je bilo pri porodu umorilo svojo novorojeno hčer, je sedela 22. t. m. pred petimi sodniki na stolu obtožencev pri tukajšni okrožni sodni. Predsedoval je dež. sodn. svetovalec, gospod Mosettig; drugi sodniki so bili gg: dež. sodn. svet. Goriup in Brusch, dež. sodn. tajnik pl. Gironcoli pa c. k. pristav Tominz. Javno pravico je zastopal državni pravdnik g. Poliak in zatoženo je zagovarjal g. dr. Toukli. Ljudstva je bilo privrelo k obravnavi veliko in radovedne ženske so stale v veži sodniškega poslopja in pred vrati na ulicah. Obravnava se je vršila gladko v slovenskem jeziku, državni pravdnik in zagovornik sta govorila svoje govore v čisti slovensčini; prvi je predlagal, naj se spozna zatožena kriva detomora in naj se obsodi na 10 let teške ječe: sodnja jo je spoznala krivo po predlogu državnega pravdnika in jo obsodila na 7 let teške ječe. Obsojena je naznala pritožbo proti tej razsodbi.

(**Rožanska čitalnica**) je 14. t. m. imela peto obletnico svojega obstoja. Pri primerni veselici se je predstavljala igra „V Ljubljano jo dajmo.“ Po večerji je bil na prostem skupni obed.

(**V korist nesrečnim Čehom**) napravi Rožanska čitalnica 28. t. m. besedo z govorom in deklamacijami; tudi se boste predstavljali: glediški, igri „Domači prepir“ in „Sam ne vé kaj hoče.“ K udeležilvi pričakuje gostov iz Ljubljane in Gorice, pa vabi v obilnem številu vse p. n. rolo-ljube čitalniški odbor.

(**Dovoljenje**) Vsled prošnje deželnega odhoda je dovolilo ministerstvo, da se smejo dijaki tukajšnje kmetijske šole, kakor vsi drugi srednje- in visokošolci sprejemati kot enoletni prostovoljci k vojakom.

(**Tepeška med vojaki**) V Ljubljani se je vnela pret. nedeljo ob 7 uri zvečer viharna tepeška med madjarskimi vojaki Huynovega polka in ljudstvom. V krčmi so se prijeli in ker je tam morda manjkalo prostora, so se hmalo na na javni ulici razpasli. Patrola, obstoječa iz treh mož, istega polka, je potegnila se svojimi rojaki. Nazoči vojaki domačega polka in lovci so pa branili domačine surovosti razkačenih Madjarov. Še le pomnoženi patroli lovcev se je po dolgem (1½ uro) ravnanju posrečilo, da so prvo patrolo z unimi vojaki vred vjeli in odgnali, ter rešili tako svoje rojake. Govori se o mnogo ranjenih.

(**Dunajskih sonetov**) Štritarjevih je prišel tretji zvezek na svitlo.— Oblika je klasična; obsežeh razkriva rane našega naroda, katere poznati je potrebno vsakemu redoljubu.

Mati, ki vmori otroka pri porodu.

(Detomor.)

Mati, ki pri porodu otroka vmori ali ga nalašč zapusti brez pomoči pri porodu potrebne, takó da pogine, je kriva hudodelstva detomora; ako je bil otrok zakonsk ima biti zavoljo vmora taka mati zaprta v teško ječo za celo življenje, ako je bil nezakonsk, pa za 10 do 20 let. Če je bil otrok nalašč puščen brez potrebne pomoči in je poginil, je kazen tega hudodelstva teška ječa od 5 do 10 let. Tako govori naša kazenska postava.

Porodi sploh so dovolj gosti in moritve detet pri porodu niso tako redke, da bi se bile odtegnile morilke opaževanju zdravnikov, ki trdó, da je ženska v porodnih bolestitih večkrat kakor iz sebe in da je pri obsojenju tacih hudodelk tudi na to obzir jemati. Zato pa je že tudi postava sama napravila razliko med umorom sploh in med detomorom, ter je za umor postavila višo kazen, namreč smrt. V kljub tega, da porodne bolestiti v časih pripravijo mater v nek motjen (alteriran) duševen stan, ne moremo tega jemati za pravilo; tudi se zamore porodnica še ob času preskrbeti s potrebno pomočjo, kakoršno dajajo babice, ker narava sama je preskrbela, da imajo noseče dovolj časa pred porodom zanesljiv opomin. Da je postavil zakon različno kazen za umor zakonskega in nezakonskega otroka, naj se ne išče vzrok v tem, ker ima nezakonsk otrok v društvu in državi in cerkvi brez svojega zakrivljenja manj pravic, ko zakonsk otrok: in če bi se ta okrutna razlika tudi delala gledé vrednosti življenja tacega človeka, je treba vendar pomisliti stan nezakonske nasproti stanu zakonske matere. Ko ima zakonska mati pričakovati čast iz tega, da ima otroka, mora nemoženo deklé bati se zraven družih težav le hudega ravnanja od svojih in zasramovanja od ptujih ljudi: „Oče so kleli, topli me, mati nad mano jokali se, moji se mene sramovali so, ptuji za mano kazali so. On, ki je sam bil ljubi moj, on, ki je pravi oča tvoj, šel je po sveti, Bog ve kam, tebe in mene ga je sram,“ tako nedosegljivo slika naš pesnik Presiren misli nezakonske matere, ki v naročji nosi sad svoje ljubezni in nepremišljenosti. Vprašanje nastaja le, kaj je krivo tolikih detomorov, ki se po svetu skoraj le po nezakonskih materah godé. Jeli sama ona duševna alteracija? ne! Jeli skrb, ker ima

mati in vsled obstoječih postav posebno otrok revščino in preziranje trpeti? ne! Jeli morebiti materno sovraštvo in jeza do otroka? Tudi ne!!

Kar je največi vzrok detomorov, je hudo ravnanje od strani domačih ljudi, naj si boje že stariši ali gospodarji, in slaba odgoja ljudstva, ki vidi več greha in sramote v tem, ako je katera ženska vsled nečistih dejanj postala mati, kakor če je znala proti božjim in naravnim naredbam in vkljub prej imenovanih dejanj ohraniti svojo čast pred svetom. Zato je bilo izdano več ukazov od viših oblasti, naj se ljudstvo podučuje o žalostnih nasledkih in trdih kaznih detomora in je posebno najviši cesarski odlok od 6. okt. 1840 nalagal duhovščini in ljudskim učiteljem naj že zgodaj primerno skrbé, da se ne zadusi materinsko čutstvo v srcu njihovih odgojenk.

Mi nočemo na tem mestu svetovati niti duhovščini niti učiteljem nič pozitivnega, odsvetovati pa jim moramo neusmiljeno proskribiranje padlih žensk, ki potrebujejo več pomilovanja in podpore, ko javne graje. Sploh se nam ne zdi primerno, ako bi se ojustrejši grajale take ženske, ki od enacih dejanj postanejo milovanja vredne matere, kot take, ki odpravljajo pokoro svojih pregreh za prihodnji svet.

Množenje vinske trte.

Spisal S. B. K.

(Konec.)

Nekatere vrste trt ljubijo težjo in mokrejšo zemljo od drugih, zato:ej se morajo tudi kovči od takih trt v tako zemljo vsaditi, ako hočemo lepe rastline iz njih imeti, ali tudi pri teh zemlja ne sme biti preveč teška.

Množenje vinske trte s kovčmi ali bilkami je vse eno. Kovči se lahko precej na odločeni kraj v vinograd vsade, ali se iz njih bilfe zrede, ktere se potem v vinograd presade.

Ako se morajo trte v vinogradu v kamnito zemljo vsaditi; je bolje da se kovči rabe, v debelo zemljo pa je boljše eno ali dvoletne bilfe vsaditi.

Boljšje je, ako gre v suhem vremenu en del kovč v lahki zemlji pod zlo, ker tiste, ktere ostanejo, v vsaki zemlji prav dobro rasto. Bilfe pa v težki zemlji zraste, pri presaditvi v lahko, redkokrat močno rasto.

Najboljšje je kovči s pomladi, precej po rezatvi vsaditi; ker pa to pri večih trtnicah ni mogoče, se v snopičih povezane kovči po konci v zemljo zakopljejo in sicer, da zgornja očesa 2-3 palce pod zemlje pridejo. Ako zadnje kovči, ktere smo v zemlji zakopane imeli, prav pozno sadimo, tako da so očesa že malo pognala, se mora prav in skrbno z njimi ravnati, da se očesa ne polome, ne smejo na solncu ležati, ker se lahko posušé. To se mora ne le pri kovčih, ampak tudi pri bilkah paziti, da na solnce ne pridejo.

Ako hoče n. p. kdo svoje v vrtu zrejene bilfe v vinograd presaditi in jih že pri izkopavanju na solnci pusti, jih potem zveže in na hrbtu v v vinograd nese, da jih po poti solnce pari, jih, v vinograd prišedši, tudi tam na solnci pusti, ker na enkrat ne more vseh vsaditi, naj bo zagotovljen, da, ako so tudi bilfe prav lepe bile, jih bo prav malo raslo. Zategadelj naj se mlade trte pri sajenju solnce varujejo in to tako, da vsak delavec svoj snopič trt v mokro ruto zavije, in vsako trto, ktero hoče zakopati, naj sprti iz aje vzame.

Pri zasajenju trt se večkrat velik pogrešek naredi s tem, da trte se svojimi konci na trdo, ne prekopano zemljo pridejo, kjer spodnje poglavitne korenike rasti ne morejo. Mora se tedaj skrbeti dase v trtnici ali v vinogradu, kamor trte vsaditi hočemo, globokeje koplje, in sicer tako, da zgornja rodovitna zemlja spodaj pride, da vsajene trte se svojimi konci na njo pridejo in v njej rasto.

Pri zasajenju kovčev bi naj bolje bilo, ako bi jih po konci v zemljo zakopali, ker tako bi se naj močnejše korenike spodaj napravile, ali ker navadno tako dolge kovči sadimo, da, ako bi jih po konci vsadili, bi zunajni zrak, kteri ima na rast trte velik upliv, do korenik ne prišel; moramo jih tedaj bolj nagojeno vsaditi, da tako globoko v zemljo pridejo.

Čim lajšo i rahlejšo zemljo imamo, tem bolj po konci jih smemo saditi, in narobe, čim težjo zemljo imamo, bolj nagojeno morajo trte vsajene biti.

Dobro je tudi, ako se kovči, predno se zasa-de, v vodi namočo, ker z vodo napite kovči pre-je in lepše rasto; ako imamo kovči v pesku, ali v rahli zemlji zakopane, je dobro jih pred zasajenjem večkrat z vodo zaliti, kjer potlej tudi rade rasto.

Mlade trte v trtnici ne tirjajo drugega dela med prvim letom, kakor da jih poleti od plevela čistimo. Ako hočemo po prvem letu bilfe presaditi, porežemo korenike na en palec dolgosti in zgoraj pognano mladko na eno oko; ako hočemo še drugo leto bilfe v trtnici imeti, je tudi dobro poznaane mladke porezati.

Pri izkopavanju mladih trt je dobro paziti, da se nepškodovane iz zemlje izvlečejo, posebno naj se na spodnje poglavitne korenike pazi, da se ne potrgajo.

Cenik raznega blaga

na goriskem trgu.

Pšenica	poloak	po gl.	3.10	do gl.	3.20
Rž	"	"	2.30	"	2.50
Tursica	"	"	2.60	"	2.65
"	ogerska	"	2.20	"	2.30
Ječmen	pehan	"	3.20	"	3.40
"	cel	"	2.-	"	2.-
Fežol	"	"	3.-	"	3.50
Oves	"	"	1.35	"	1.40
Ajda	"	"	2.20	"	2.30
Rajž	prve vrste	cent	10.65	"	11.50
"	druge	"	9.25	"	9.50
Seno	"	"	1.-	"	1.10
Slama	"	"	.90	"	1.-
Slanina (Speh)	"	"	32.-	"	35.-
Krompir nov	"	"	2.50	"	3.-
Vino, belo briško kvine	"	"	13.-	"	14.50
"	črno furiansko	"	13.50	"	15.-

Cenik moka mlinov v Straciacah.

Moka pšenična A (Auszug)	cent. po gl.	14.30
" N. II	"	12.80
" III	"	11.10
" IV	"	9.50
" V	"	7.80

Moka rženz	cent	po gl.	6.50	do gl.	8.50
" tursična	"	"	5.75	"	6.50
" ajdova	"	"	9.-	"	10.-
Otrobi drobni	"	"	2.80	"	3.-
" debeli	"	"	2.80	"	3.-

LIEBIG ^{ov}

Kumys - ekstrakt

od dunajske zdravniške oblasti kot **zdravilo** priznan in od krakovske učene družbe posebno priporočan, po soglasnem pritrenju medicinskih fakultet prvo vseh do zdaj proti pljučni sušici poznanih in rabljenih zdravil.

Taisto ozdravlja brž in sigurno: **jetiko.** (celo v razvitem stanju) **tuberkulozo** (prikazki: kašljanje krvi, hektična greznica, zmanjkovanje sape) **želodčni, črečni in bronkialni katar, anēmijo** (uboštvo krvi) vsled dolgih boleznij in nadeljevanega rabljenja merkurijala, **chlorosis** (bledokrvnost), **asthma, sušenje, bolejenje hrbtnega mozga, hysterijo in slabe živce.**

Za stekleico 1 gold. a. v. Kištice od 4 steklenic doli do vsake mere. Razpošiljanje na vnenje oskrbljuje generalni zalog

„Kumys - Heil - Anstalt“

Wien, Mariahilferstrasse 36. Bern (S. Friedli jun.)

NB. Dozdaj brez vspeha z medicino zdravljeni bolniki naj zaupno z Liebigovim ekstraktom zadnji poskus naredé.